

15 november 2018

Auteur: Lisette van Vliet en Jeroen Kester

Onderzoek: Uiterlijk van Zwarte Piet

Samenvatting

Zwarte Piet is genoeg aangepast

Zwarte Piet is de afgelopen jaren genoeg veranderd. Voor het eerst sinds jaren is het aantal mensen dat wil dat het uiterlijk van Zwarte Piet wordt aangepast, niet gestegen. Net als vorig jaar wil 68% van de mensen dat Zwarte Piet zwart blijft. Dit komt vooral door verharding van het maatschappelijk debat. Dit blijkt uit een gewogen peiling van EenVandaag onder 40.000 deelnemers. Ruim een kwart (28%) wil wel dat het uiterlijk wordt aangepast.

Een deelnemer zegt: "Ik vond het best acceptabel als Piet langzaam verkleurde op verzoek van mensen die zich eraan storen. Maar door het chanteren met klachten en betogingen op plaatsen waar kleine kinderen zijn, ben ik nu tegen elke verandering aan Zwarte Piet".

Antillianen en Surinamers: zes op de tien zelf gediscrimineerd met Zwarte Piet

Voor het eerst heeft EenVandaag ook een groep van 780 Nederlanders van Antilliaanse en Surinaamse afkomst ondervraagd. Waar slechts 17 procent van alle deelnemers Zwarte Piet als racistisch ziet, ervaart bijna driekwart (73%) van deze groep Zwarte Piet als racistisch en zijn daarom voor aanpassing van het uiterlijk van Zwarte Piet. Zes op de tien (62%) geven aan zelf, of een direct familielid, gediscrimineerd te zijn met de figuur Zwarte Piet.

'In racisme zit geen middenweg'

De combinatie van Zwarte Pieten en roetveegpieten kan op weinig steun rekenen van de ondervraagde Antilliaanse en Surinaamse Nederlanders: 66 procent is hier niet tevreden mee. Iemand zegt: "Ik denk dat de roetveegpiet een een stap in de goede richting is. Maar het feit dat er nog vele volledige Zwarte Pieten zijn, vind ik onacceptabel. Ik begrijp niet waarom er in racisme er een middenweg gezocht moet worden".

'Zwartepieten' over uiterlijk nog niet voorbij

Van alle deelnemers stelt bij de helft (48%) dat met de combinatie van roetveegpieten en Zwarte Pieten, zoals de NTR de afgelopen jaren introduceerde, de discussie over het uiterlijk van Piet niet voorbij is. Ook driekwart (76%) van de ondervraagde Antilliaanse en Surinaamse Nederlanders willen dat de discussie nog een vervolg krijgt.

Aanpassen uiterlijk

Tweederde tegen aanpassen Zwarte Piet

Vind je het terecht of onterecht dat er een maatschappelijke discussie gevoerd wordt over Zwarte Piet?

Dat vind ik terecht: 31%

Dat vind ik onterecht: 66%

Weet niet / geen mening: 3%

Wat moet er volgens jou gebeuren met het uiterlijk van de traditionele Zwarte Piet?

Het uiterlijk moet niet aangepast worden: 68%

Het uiterlijk moet wel aangepast worden: 28%

Weet niet / geen mening: 4%

Waarom wel of waarom niet?

"De groep die ertegen protesteert diskwalificeert zich door zijn agressieve aanpak. Ik ben er helemaal klaar mee."

"Het is goed dat er aandacht wordt besteed aan het slavernij verleden. Een dialoog of een discussie vind ik om deze reden goed. Maar de manier waarop dit gebeurt, vind ik echt te ver gaan"

"Hoe meer ze protesteren, hoe meer ik vind dat Zwarte Piet moet blijven."

"Hoe meer ze protesteren, hoe meer ik vind dat Zwarte Piet moet blijven."

Zijn aanpassingen acceptabel?

Gouden oorbellen en rode lippenstift mogen weg

Welke van onderstaande aanpassingen aan Zwarte Piet vind jij acceptabel, en welke niet?

	Wel acceptabel	Niet acceptabel	Weet niet / geen mening
Geen rood gestifte lippen	51%	43%	7%
Geen kroeshaar	47%	47%	7%
Geen zwarte maillots, maar gekleurde	47%	44%	9%
Geen zwarte handschoenen, maar gekleurde	47%	44%	9%
Geen gouden oorbellen	55%	37%	7%
Alleen roetvegen (van weinig tot veel)	34%	61%	5%

Racisme

'Zwarte Piet is geen racisme'

Vind je Zwarte Piet wel of geen racistisch fenomeen?

Ik vind Zwarte Piet wel een racistisch fenomeen: 17%

Ik vind Zwarte Piet geen racistisch fenomeen: 80%

Weet niet / geen mening: 3%

Ben je het eens of oneens met de volgende stellingen?

'Als een minderheid zich gediscrimineerd voelt, moeten we serieus overwegen om (kleine) aanpassingen aan Zwarte Piet te doen'

Eens: 34%

Oneens: 63%

Weet niet / geen mening: 3%

'Ook al is het niet zo bedoeld, ik begrijp dat Zwarte Piet discriminerend overkomt op mensen met een donkere huidskleur.'

Eens: 32%

Oneens: 65%

Weet niet / geen mening: 3%

Dit jaar verschijnen in het Sinterklaasjournaal en bij de landelijke intocht Pieten met roetvegen (van heel weinig tot heel veel roetvegen) en Zwarte Pieten. Ze dragen gekleurde handschoenen en gekleurde maillots die passen bij hun pak. De NTR, maker van het Sinterklaasjournaal, heeft aangegeven: 'Bij ons is zwart geen huidskleur, maar roet. Naargelang ze vaker door de schoorsteen zijn gegaan, worden ze zwarter. Er zijn er ook Pieten bij die helemaal zwart zijn.' Geen enkele Piet heeft gouden oorbellen.

Vind jij deze combinatie van roetveegpieten (van weinig tot heel veel roetvegen) en Zwarte Pieten wel of niet acceptabel?

Wel acceptabel: 41%

Niet acceptabel: 54%

Weet niet / geen mening: 5%

Discussie

Verdeeldheid over einde discussie

Als we vanaf nu een combinatie houden van roetveegpieten (met weinig tot heel veel roetvegen) en Zwarte Pieten, is wat jou betreft de discussie over de toekomst van (Zwarte) Piet dan afgesloten?

Ja: 45%

Nee: 48%

Weet niet / geen mening: 7%

"Iedere Zwarte Piet is het in stand houden van racisme, dus ook bij één."

"Omdat een combinatie wellicht acceptabel is, maar niet de echte oplossing. Zolang mensen zich zo verzetten tegen het idee waarom Zwarte Piet racistisch is, blijft de discussie gaande."

"Zwarte Piet moet zwart blijven en daarmee klaar. Deze discussie escaleert met de dag en ik voel me persoonlijk aangevallen."

Intocht

Acties tijdens intocht onacceptabel

Als je kijkt naar de intocht in je eigen gemeente en je moet kiezen: hoe heb je het liefst dat de Pieten er dan uitzien?

Alleen Zwarte Pieten: 55%

Zowel Zwarte Pieten als roetveegpieten: 21%

Alleen roetveegpieten: 13%

Alleen ongeschminkte Pieten: 3%

Anders: 6%

Weet niet / geen mening: 2%

Tijdens de landelijke Sinterklaasintocht in de Zaanstreek hebben vier partijen aangegeven te willen demonstreren: twee voor Zwarte Piet en twee tegen Zwarte Piet. De gemeente Zaanstad heeft hier toestemming voor gegeven.

Geef aan of je het eens of oneens bent met de volgende stelling:

'Een vreedzaam en geweldloos protest tegen de figuur Zwarte Piet tijdens de landelijke intocht van Sinterklaas moet kunnen in Nederland.'

Eens: 30%

Oneens: 67%

Weet niet / geen mening: 3%

De actiegroep 'Kick Out Zwarte Piet' (KOZP), die vorig jaar werd tegengehouden op de snelweg, zal dit jaar niet demonstreren tijdens de landelijke intocht in Zaanstad. KOZP gaat in plaats daarvan demonstreren tijdens de plaatselijke intocht in 18 plaatsen, waaronder Hoorn, Den Helder, Weesp, Amstelveen, Dokkum, Rotterdam, Maassluis en Willemstad op Curaçao.

Stel dat er een demonstratie komt in de stad of het dorp waar je woont, tijdens de plaatselijke intocht.

'Een vreedzaam en geweldloos protest tegen de figuur Zwarte Piet tijdens de lokale intocht van Sinterklaas in mijn eigen stad / dorp moet kunnen.'

Eens: 26%

Oneens: 71%

Weet niet / geen mening: 2%

Taakstraffen

Straffen 'blokkeerfriezen' te zwaar

34 Friezen moesten zich onlangs voor de rechter verantwoorden, omdat ze vorig jaar een deel van de A7 hebben geblokkeerd op de dag van de intocht van Sinterklaas in Dokkum. Door de blokkade konden anti-Piet-activisten niet bij de landelijke intocht aanwezig zijn, waar ze toestemming hadden om op een toegewezen plek te protesteren tegen de figuur Zwarte Piet. De Friezen beroepen zich op de vrijheid van meningsuiting.

De rechter heeft uiteindelijk taakstraffen opgelegd tussen de 80 en 240 uur, en één iemand heeft daarbij ook een voorwaardelijke celstraf van een maand gekregen. De rechter oordeelde dat 'eigenrichting niet getolereerd kan worden'. De rechter stelde 'dat het recht om te demonstreren een grondrecht is'. Wat de blokkade volgens de rechter des te kwalijk maakte, is dat de actie 'was gericht tegen een specifieke groep. In ieder geval een deel van de demonstratie hebben zij door de blokkade niet kunnen houden.'

Vind je de straffen die de rechter de Friezen heeft opgelegd (taakstraffen van 80 tot 240 uur) te licht, de juiste straf of te zwaar, of hadden ze geen straf moeten krijgen?

Ze hadden helemaal geen straf moeten krijgen: 42%

De straffen zijn te licht: 9%

Dit is de juiste straf: 22%

De straffen zijn te zwaar: 21%

Weet niet / geen mening: 6%

Kort geding tegen landelijke intocht

Geen begrip voor kort geding intocht

Een aantal tegenstanders van Zwarte Piet wil dat de landelijke intocht van sinterklaas aankomende zaterdag verboden wordt. Deze week is er een kort geding waarbij de stichting Majority Perspective zes partijen voor de rechter daagt die bijdragen aan het organiseren, financieren en uitzenden van de landelijke intocht in Zaanstad. Dit zijn onder andere de NTR die de uitzending maakt, de burgemeester van Zaanstad en het Commissariaat van de Media.

De stichting eist een verbod op de volgens haar 'racistische nationale intocht' in Zaanstad. Ze vinden dat de gedaagde partijen zich schuldig maken aan het niet naleven van wetten en internationale verdragen, waaronder VN-kinderrechtenverdragen en anti-racisme-verdragen.

Heb jij er wel of geen begrip voor dat enkele tegenstanders van Zwarte Piet via een kort geding eisen dat de landelijke intocht van Sinterklaas niet doorgaat?

Daar heb ik wel begrip voor: 11%

Daar heb ik geen begrip voor: 87%

Weet niet / geen mening: 2%

'Het is goed als de rechter zich nu uitspreekt over de vraag of Zwarte Piet wel of geen racisme is'

Eens: 40%

Oneens: 50%

Weet niet / geen mening: 10%

Zwarte Piet in de toekomst

Uiterlijk Zwarte Piet verandert toch

Hoe verwacht je dat de Pieten er over 10 jaar uit zien in Nederland? Vul aan: over 10 jaar zullen de pieten....

... zwart zijn: 28%

... roetvegen hebben: 15%

... zwart zijn en roetvegen hebben: 18%

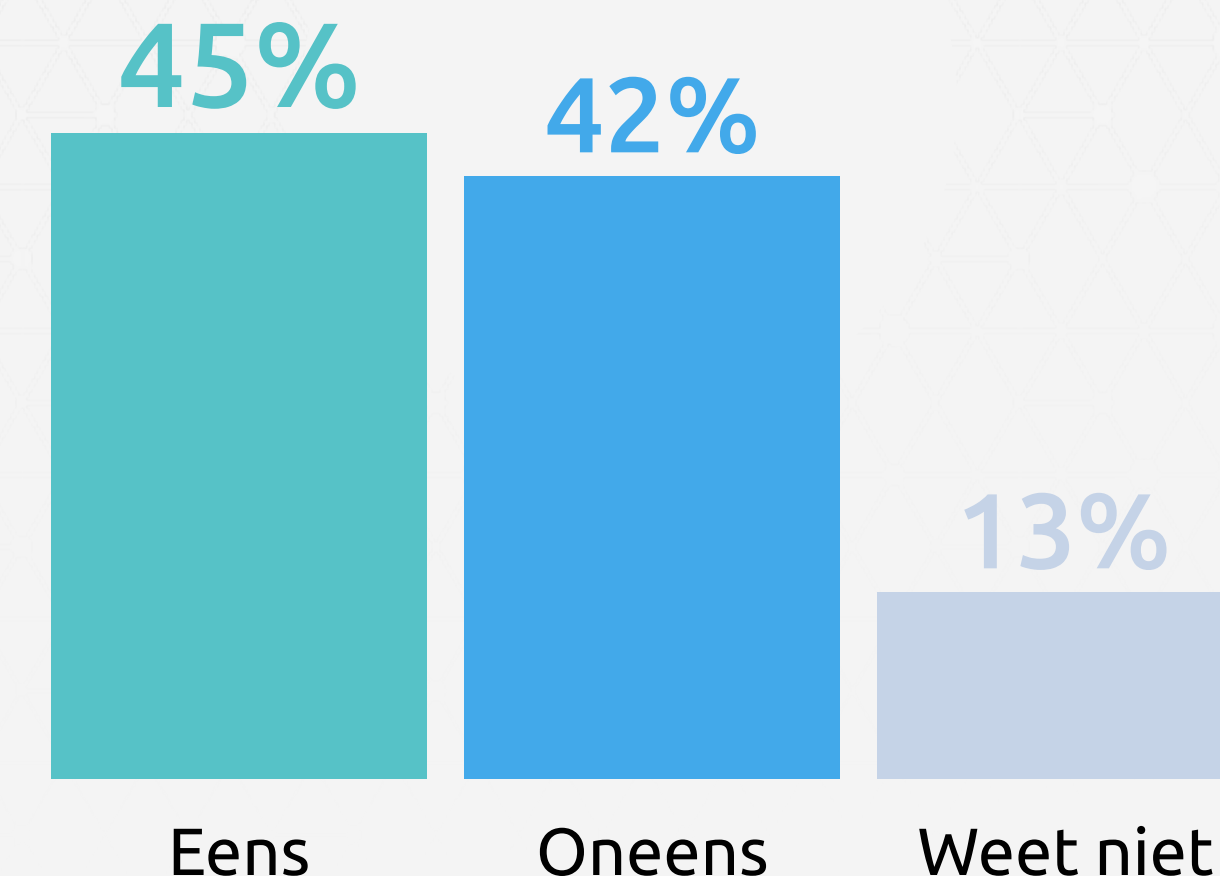
... geheel blank zijn: 8%

... zwart, blank en met roetvegen zijn: 7%

... anders: 15%

Weet niet / geen mening: 10%

'Door de discussie en commotie over Zwarte Piet heb ik dit jaar minder zin in het Sinterklaasfeest.'

Surinaamse en Antilliaanse Nederlanders

SA: Niet aanpassen Zwarte Piet onacceptabel

Vandaag ondervroeg in dit onderzoek ook ongeveer 450 Surinaamse en 350 Antilliaanse Nederlanders. Deze groepen denken nadrukkelijk anders over het uiterlijk van Zwarte Piet. Op de volgende pagina's zijn de antwoorden van deze groepen te vinden. Voor een aantal centrale vragen nemen we de groepen eerst samen. Daarna gaat dit rapport in op de specifieke beleving van deze kwestie in de verschillende gemeenschappen. De resultaten zijn gewogen op leeftijd en geslacht. Daarvoor zijn CBS-cijfers gebruikt over Nederlanders met een Antilliaanse en Surinaamse achtergrond (eerste en tweede generatie).

Surinaamse en Antilliaanse Nederlanders:

Vind je het terecht of onterecht dat er een maatschappelijke discussie gevoerd wordt over Zwarte Piet?

Dat vind ik terecht: 77%
 Dat vind ik onterecht: 22%
 Weet niet / geen mening: 1%

Wat moet er volgens jou gebeuren met het uiterlijk van de traditionele Zwarte Piet?

Het uiterlijk moet niet aangepast worden: 21%
 Het uiterlijk moet wel aangepast worden: 77%
 Weet niet / geen mening: 3%

Vind je Zwarte Piet wel of geen racistisch fenomeen?

Ik vind Zwarte Piet wel een racistisch fenomeen: 73%
 Ik vind Zwarte Piet geen racistisch fenomeen: 25%
 Weet niet / geen mening: 3%

Gouden oorbellen en rode lippenstift

"Alle eigenschappen van zwarte piet die vooroordelen versterken moeten geschrapt worden."

"Waarom vasthouden aan zwart als het kinderen niet uitmaakt maar landgenoten zich eraan storen?"

"Ik ben voor een passende oplossing, zodat het voor iedereen een fijn feest blijft."

"Weg met het kroeshaar, rode lippen en zwarte kleur."

Welke van onderstaande aanpassingen aan Zwarte Piet vind jij acceptabel, en welke niet?

	Wel acceptabel	Niet acceptabel	Weet niet / geen mening
Geen rood gestifte lippen	68%	27%	5%
Geen kroeshaar	65%	31%	4%
Geen zwarte maillots, maar gekleurde	60%	22%	18%
Geen zwarte handschoenen, maar gekleurde	62%	21%	17%
Geen gouden oorbellen	66%	26%	7%
Alleen roetvegen (van weinig tot veel)	66%	30%	4%

Combinatie zwarte en roetveegpieten

Combinatie zwart en roetveeg onacceptabel

Dit jaar verschijnen in het Sinterklaasjournaal en bij de landelijke intocht Pieten met roetvegen (van heel weinig tot heel veel roetvegen) en Zwarte Pieten. Ze dragen gekleurde handschoenen en gekleurde maillots die passen bij hun pak. De NTR, maker van het Sinterklaasjournaal, heeft aangegeven: 'Bij ons is zwart geen huidskleur, maar roet. Naargelang ze vaker door de schoorsteen zijn gegaan, worden ze zwarter. Er zijn er ook Pieten bij die helemaal zwart zijn.' Geen enkele Piet heeft gouden oorbellen.

Vind jij deze combinatie van roetveegpieten (van weinig tot heel veel roetvegen) en Zwarte Pieten wel of niet acceptabel?

Wel acceptabel: 29%

Niet acceptabel: 66%

Weet niet / geen mening: 5%

Als we vanaf nu een combinatie houden van roetveegpieten (met weinig tot heel veel roetvegen) en Zwarte Pieten, is wat jou betreft de discussie over de toekomst van (Zwarte) Piet dan afgesloten?

Ja: 20%

Nee: 76%

Weet niet / geen mening: 4%

Ben jij zelf (of een direct familielid) wel eens gediscrimineerd met Zwarte Piet, of niet?

Ja: 62%

Nee: 34%

Weet niet / geen mening: 4%

Voorbeelden discriminatie door Zwarte Piet

'Die Zwarte Piet kun je beter afwijzen'

Waarom vind je Zwarte Piet wel of niet discriminerend? Licht hier je antwoord toe. Geef waar mogelijk ook voorbeelden ter illustratie, als je zelf discriminatie hebt ervaren.

"Mijn zus heeft dit meegemaakt met een wit kind, die dacht dat zij Zwarte Piet was. Ouders horen het gewoon aan en corrigeren het niet."

"Blanke en zwarte mensen die ik ken plagen elkaar wel eens, dit moet volgens mij gewoon kunnen. Wees trots op wie je bent en waar je vandaan komt."

"Bij een sollicitatie van een vriend kreeg hij per abuis interne mail van bedrijf meegestuurd waarin stond: 'Die Zwarte Piet kun je beter afwijzen'."

"Als kind kreeg ik grapjes over mijn huidskleur met betrekking tot Zwarte Piet. Zo hoefde ik me gelukkig niet te schminken. Soms zeiden mensen mij gedag met, 'Hey Piet'."

"Mijn moeder kwam rond 5 december een woonkamer binnenlopen op een verjaardagsfeestje en iemand schreeuwde: 'Kijk, daar is zwarte piet, alleen ze is haar zak met cadeaus vergeten'. Ik kan een heel boek schrijven met dit soort voorbeelden"

Intocht

Acties tijdens intocht acceptabel

Hoe verwacht je dat de Pieten er over 10 jaar uit zien in Nederland? Vul aan: over 10 jaar zullen de pieten....

... zwart zijn: 11%

... roetvegen hebben: 7%

... zwart zijn en roetvegen hebben: 32%

... geheel blank zijn: 16%

... zwart, blank en met roetvegen zijn: 7%

... anders: 17%

Weet niet / geen mening: 10%

Tijdens de landelijke Sinterklaasintocht in de Zaanstreek hebben vier partijen aangegeven te willen demonstreren: twee voor Zwarte Piet en twee tegen Zwarte Piet. De gemeente Zaanstad heeft hier toestemming voor gegeven.

Geef aan of je het eens of oneens bent met de volgende stelling:

'Een vreedzaam en geweldloos protest tegen de figuur Zwarte Piet tijdens de landelijke intocht van Sinterklaas moet kunnen in Nederland.'

Eens: 73%

Oneens: 21%

Weet niet / geen mening: 6%

De actiegroep 'Kick Out Zwarte Piet' (KOZP), die vorig jaar werd tegengehouden op de snelweg, zal dit jaar niet demonstreren tijdens de landelijke intocht in Zaanstad. KOZP gaat in plaats daarvan demonstreren tijdens de plaatselijke intocht in 18 plaatsen, waaronder Hoorn, Den Helder, Weesp, Amstelveen, Dokkum, Rotterdam, Maassluis en Willemstad op Curaçao.

Stel dat er een demonstratie komt in de stad of het dorp waar je woont, tijdens de plaatselijke intocht.

'Een vreedzaam en geweldloos protest tegen de figuur Zwarte Piet tijdens de lokale intocht van Sinterklaas in mijn eigen stad / dorp moet kunnen.'

Eens: 74%

Oneens: 23%

Taakstraffen

Straffen 'blokkeerfriezen' te zwaar

34 Friezen moesten zich onlangs voor de rechter verantwoorden, omdat ze vorig jaar een deel van de A7 hebben geblokkeerd op de dag van de intocht van Sinterklaas in Dokkum. Door de blokkade konden anti-Piet-activisten niet bij de landelijke intocht aanwezig zijn, waar ze toestemming hadden om op een toegewezen plek te protesteren tegen de figuur Zwarte Piet. De Friezen beroepen zich op de vrijheid van meningsuiting.

De rechter heeft uiteindelijk taakstraffen opgelegd tussen de 80 en 240 uur, en één iemand heeft daarbij ook een voorwaardelijke celstraf van een maand gekregen. De rechter oordeelde dat 'eigenrichting niet getolereerd kan worden'. De rechter stelde 'dat het recht om te demonstreren een grondrecht is'. Wat de blokkade volgens de rechter des te kwalijk maakte, is dat de actie 'was gericht tegen een specifieke groep. In ieder geval een deel van de demonstratie hebben zij door de blokkade niet kunnen houden.'

Vind je de straffen die de rechter de Friezen heeft opgelegd (taakstraffen van 80 tot 240 uur) te licht, de juiste straf of te zwaar, of hadden ze geen straf moeten krijgen?

Ze hadden helemaal geen straf moeten krijgen: 13%

De straffen zijn te licht: 40%

Dit is de juiste straf: 35%

De straffen zijn te zwaar: 8%

Weet niet / geen mening: 4%

'Het is goed als de rechter zich nu uitsprekt over de vraag of Zwarte Piet wel of geen racisme is'

Eens: 60%

Oneens: 28%

Weet niet / geen mening: 12%

Beleving Antilliaanse en Surinaamse Nederlanders

Weerstand Zwarte Piet feller onder Surinaamse Nederlanders

Antilliaanse Nederlanders

Door mijn Antilliaanse achtergrond ervaar ik de figuur Zwarte Piet als...

...heel erg discriminerend: 44%
...redelijk discriminerend: 16%
...niet zo discriminerend: 5%
...helemaal niet discriminerend: 26%
Weet niet / geen mening: 8%

Ben jij zelf (of een direct familielid) wel eens gediscrimineerd met Zwarte Piet, of niet?

Ja: 54%
Nee: 41%
Weet niet / geen mening: 5%

'In het openbaar spreek ik me bewust niet meer uit in de discussie over Zwarte Piet.'

Eens: 36%
Oneens: 60%
Weet niet / geen mening: 4%

Ik ervaar dat de meeste Antilliaanse mensen in mijn omgeving...

...wel moeite hebben met Zwarte Piet: 51%
...geen moeite hebben met Zwarte Piet: 33%
Weet niet / geen mening: 16%

Surinaamse Nederlanders

Door mijn Surinaamse achtergrond ervaar ik de figuur Zwarte Piet als...

...heel erg discriminerend: 60%
...redelijk discriminerend: 13%
...niet zo discriminerend: 4%
...helemaal niet discriminerend: 18%
Weet niet / geen mening: 5%

Ben jij zelf (of een direct familielid) wel eens gediscrimineerd met Zwarte Piet, of niet?

Ja: 68%
Nee: 29%
Weet niet / geen mening: 3%

'In het openbaar spreek ik me bewust niet meer uit in de discussie over Zwarte Piet.'

Eens: 38%
Oneens: 58%
Weet niet / geen mening: 4%

Ik ervaar dat de meeste Surinaamse mensen in mijn omgeving...

...wel moeite hebben met Zwarte Piet: 74%
...geen moeite hebben met Zwarte Piet: 18%
Weet niet / geen mening: 8%

EenVandaag Opiniepanel

Over dit onderzoek

Aan het onderzoek deden 40.315 leden van het EenVandaag Opiniepanel mee. Het onderzoek vond plaats van 12 tot en met 16 november 2018. De uitslag van het onderzoek is na weging representatief voor zes variabelen, namelijk leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat, spreiding over het land en politieke voorkeur gemeten naar de Tweede Kamerverkiezingen van 2017.

Aan het onderzoek deden ook ongeveer 750 Nederlanders mee van Surinaamse of Antilliaanse afkomst. De resultaten van deze groep zijn gewogen op leeftijd en geslacht. Daarvoor zijn CBS-cijfers gebruikt over Nederlanders met een Antilliaanse en Surinaamse achtergrond (eerste en tweede generatie).

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met onderzoeker Lisette van Vliet: lisette.van.vliet@eenvandaag.nl

Over het EenVandaag Opiniepanel

Het EenVandaag Opiniepanel bestaat uit ruim 55.000 mensen. Zij beantwoorden vragenlijsten op basis van een online onderzoek. De uitslag van de peilingen onder het EenVandaag Opiniepanel zijn na weging representatief voor zes variabelen, namelijk leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat, spreiding over het land en politieke voorkeur gemeten naar de Tweede Kamerverkiezingen van 2017. Panelleden krijgen ongeveer één keer per week een uitnodiging om aan een peiling mee te doen. Op de meeste onderzoeken respondeert 60 tot 70 procent van de panelleden.

